

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscriptele să adresează la redacțiunea
„FOAIA DIECEZANĂ“
iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Administrațiunea Tipografiei și Librăriei die-
cezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan **Ioan I. Papp**,
rostită la deschiderea Sinodului eparhial din anul 1909.

Cristos a înviat!

Domnilor deputați!

Cu ziua de ieri a încetat atât mandatul deputaților sinodali aleși înainte cu trei ani, cât și a celor aleși în cursul și pe restimpul periodului expirat, iar astăzi deodată cu celelalte dieceze surori din mitropolia noastră ort. răsăriteană din Ungaria și Transilvania, eparhia noastră încă intră într'un nou period de activitate pentru dezvoltarea și întărirea vieții ei bisericești.

Când astfel ne cugetăm, că și acestui period, întocmai ca și celorlalte 13te perioade expirate, i-a premers alegeri nouă, — când ne mai dăm samă, că moșii și strămoșii noștri au fost lipsiți veacuri de-arândul de acest drept constituțional, să cuvine nouă înainte de toate să dăm și acum întocmai, ca și la toate alte asemenea ocaziuni, expresiune vie celei mai sincere și mai loiale mulțumite și recunoștințe a noastre față cu toți acei factori, cari au inițiat, promovat și după veacuri de restrîște au redat bisericii noastre dreptul liberei întruniri în adunări publice, pentru promovarea și ajungerea scopurilor ei religioase-morale, culturale și economice.

Îndeplinindu-ne astfel datorința de grațitudine către toți ocrotitorii și sprijinatorii intereselor sfintei noastre biserici, nu pot să retac bucuria și mângăierea, ce o simte sufletul meu în acest moment, când după cursul unui an de zile văd în jurul meu întreaga biserică vie, iubitul meu cler și popor eparhial, reprezentat prin Domniile Voastre Dilor deputați, veniți din apropiere și din depărtare, ca să vă exerciați drepturile și să vă îndepliniți datorințele încopciate cu mandatul primit dela trimitătorii Dvoastră, în puterea legii, bazate pe sfintele canoane ale sfintei noastre biserici apostolice-sinodale, și asigurat prin legile pozitive ale iubitei noastre patrii.

Sum convins, Dnilor deputați! că și Domniile Voastre simțiți o deosebită bucurie în exerciarea dreptului de conlucrare în administrarea și conducerea afacerilor diecezane. Dacă însă este mare bucuria Demniilor Voastre, Vă încredințez că sufletul meu simte o astfel de mișcare, care dă minții și inimii mele puterea de a mă ridica peste valurile neajunsurilor și peste văzduhul zilnic al greutăților încopciate cu conducerea diecezii. Și bucuria și mângăierea mea își are emanațiunea nu numai din împrejurarea, că la asemenea întruniri pot lua dela Domniile Voastre informațiuni directe despre lipsele și trebuințele eparhiilor mele, ci și în faptul, că am și eu prilejul de a Vă împărtăși greutățile încopciate cu conducerea diecezii chiar și în timpuri mai bune, cu atât mai vartos deci în timpurile grele de astăzi, când biserica noastră și instituțiunile ei trec prin probe grele, cari ne inspiră cele mai serioase îngrijiri de prezentul și de viitorul nostru.

Îngrijirea mea își are sorgintele în faptul bine cunoscut și Domniilor Voastre, Dnilor deputați! că în starea actuală a finanțelor diecezei, nu numai nu ne putem estinde la crearea de instituțiuni noi, reclamate de interese superioare ale bisericii, de interesele culturale și religioase morale ale poporului nostru, dar nu putem augmenta și prevedea după recerînțele timpului nici cele existente și nu le putem augmenta și prevedea de aceea pentru că isvoarele de venit ale diecezei nu corăspund nici pe departe trebuințelor, ce se ivesc din an în an și din zi în zi.

Îngrijirea mea se potențiază și prin împrejurarea de notorietate istorică, că greul vieții a împedecat și înapoiat poporul nostru în nizuința lui spre naintare în cultură și bunăstare și acum e temere, să nu decadă și în simțul său religios neavând noi pretutindenea preoți și neputându-ne crește contingentul recrut tot numai diu lipsa neajunsurilor noastre materiale.

Îngrijirea mea în acest punct este cu atât mai mare, cu cât deoparte numărul parohiilor vacante

atinge cifra de 90, iar de altă parte prin modificarea art. de lege XIV din 1898 nu numai nu s'a ameliorat, ci din contră s'au îngreunat condițiunile de întregire a dotațiunii preotești din vistieria statului. Și precum, în lipsa de dotațiune corăspunzătoare și sigură, este cu greu, ca să nu zic imposibil, de a recură pentru cursul teologic elemente cu pregătiri superioare, cari în puterea vocațiunii și cvalificațiunii lor să poată înfrunta pornirile curentului de astăzi, dușmănos bisericeii noastre, tot atâta de greu, și aproape imposibil este, să avem preoți cu cvalificațiune superioară în parohiile de prezent vacante și în cele actualminte deplinite cu preoți de cvalificațiune sub 3 clase gimnaziale.

Școala noastră poporală, chemată a da odraslelor nevinovate ale poporului nostru cunoștințele generale de viață, și astfel a pune baza vieții culturale a acestui popor, — a ajuns astăzi într'o situație dintre cele mai grele, din câte a avut parte vre-odată școala unui mare popor, cum este și poporul nostru, care, pe lângă toată sărăcia lui n'a pregetat a aduce jertfele posibile pentru a să ridica în cultură și bunăstare prin școala sa confesională.

În urma acestei legi, noi nu numai în vederea intereselor sfintei noastre bisericeii, ci chiar și în vederea intereselor bine pricepute ale statului, n'am întrelăsat nici un moment binevenit, din contră, am întrevenit cu toată stăruința la parohiile submanuate pentruca jertfa adusă până acum pe altarul culturii sale proprii, să-o potenteze tot mai tare — ca astfel să aibă parte și pe viitor de roadele școlii sale confesionale.

Precum însă să va constata din actele și rapoartele speciale, cari urmează în acest obiect, rezultatul muncii noastre intenzive, rezultatul stăruințelor dezvoltate de noi în acest scop nici pe departe nu corăspunde așteptărilor și dorințelor noastre, nici intereselor generale ale bisericeii noastre, pentruca: deși un număr însemnat de comune, — unele chiar cu încordarea puterilor, s'au pronunțat pentru urcarea salariului și parte și a cvinșenalelor la suma pretinsă de lege, dar a mai rămas încă un număr destul de mare de comune, cari pe lângă toată însufiețirea, ce o au pentru școala lor confesională, nu sunt în stare a întregi din mijloacele proprii salariul fundamental al învățătorilor lor la minimul prescriș de lege.

În această situație deci, plină de cea mai serioasă îngrijire de soartea școlilor și astfel de cultura poporului nostru, — dupăce dieceza încă nu poate veni, cel puțin pentru acum, cu obolul său la ajutarea unor atari comune, — Vener. Sinod îi revine dezlegarea problemei grele și cu răspundere pentru acum și viitor: ce propunere să facă Măritului Congres relativ la școlile, pe cari comunele noastre bisericești concernente nu le pot susține cu mijloacele proprii? având la dezlegarea acestei întrebări să țină cont și de împrejurarea, că acordarea ajutorului de stat, dacă s'ar cere, este foarte problematică, pentruca

este condiționată și dela atari postulate, a căror împlinire nu atărnă numai dela parohia ori comuna susținătoare de școală, ci și dela respectivul învățător.

Sunt de o importanță deosebită afacerile de cari avem să ne ocupăm în sesiunea actuală, dar dintre toate cea mai actuală și cea mai importantă este afacerea școlară, care ca atare privește întreaga noastră mitropolie și care face ca privirile credincioșilor să fie atintite spre toate centrele diecezelor noastre, întrunite în sinoade eparhiale.

Dar tocmai că avem să ne ocupăm cu obiecte de importanță deosebită pentru biserica pe care o reprezentăm în acest sinod, ridic și acum, precum am ridicat în biserica ochii minții și ai cugetului meu la Dumnezeu Tatăl îndurărilor cu rugarea fierbinte: Să ne lumineze mintea cu lumina înțelepciunii sale, ca în consultările noastre să fim conduși de duhul adevăratei dragoste evangelice și pe lângă observarea legilor și a regulamentelor proprii, să păzim și cum-pătul vorbeii, ca de o parte să ne arătăm și acum ca și totdeauna vrednici de frumósul nostru drept constituțional, iar de altă parte să tindem într'acolo, ca prin soluțiunile ce se vor da afacerilor dela ordinea zilei, biserica noastră și instituțiunile ei să-și afle în viața ei sinodală ocrotirea, dezvoltarea și apărarea pe toate terenele legale.

După cari toate salutându-Vă de bună sosire cu dulcea salutare „Cristos a înviat“, și poftindu-Vă mulți ani de conlucrare armonică spre binele și folosul bisericeii, din care facem cu toții parte, — declar ședința ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1909 de dschisă.

Sinodul eparhial

Ședința IV.

ținută în 7 Aprilie 1909 la 9 ore a. m.

Președinte: Înalt Prea Cuvioșia Sa Domnul Arhimandrit și vicar episcopesc **Filaret Musta**.

Notar: **Traian Oprea**.

Protocolul ședinței a II-a cetindu-se după mici îndreptări, se autentică.

20. Presidiul prezentează:

a) Comitetul parohial din Iabuca, în urma strămutării preotului Ioan Mităr în Oreșat, cere să se dispună escrierea concursului pentru parohia din Iabuca.

Se transpune Comisiunei bisericești.

b) Comunicatul Delegațiunei congresuale de a se lua în buget câte 2000 coroane pe anii 1908/9 pentru purtarea procesului mănăstirilor:

Se transpune Comisiunei finanțare.

c) Rugarea lui Lazar Ciorman și consoți din comuna Dognecea, ca preotul Lazar Balean se nu ocupe postul de director la bancă

Se transpune comisiunii speciale.

d) Arătarea lui Fabiu Nemoian și consoți din Greovăț, contra preotului George Popa că nu-și împlinește datoria de catihet.

Se transpune comisiunii școlare.

e) Arătarea lui Ioan Rusmir din Broșteni contra învățătorului de acolo Aurel Popoviciu.

Se transpune comisiunii școlare.

f) Telegrama comitetului parohial din Rusova veche prin carea se cere aprobarea alegerii de preot de acolo.

Se transpune comisiunii bisericești.

21. Deputatul Dr. Petru Ionescu, după o introducere mai lungă, prezintă următoarele propuneri, rezervându-și dreptul a le motiva cu ocaziunea pertractării lor.

a) Considerând, că prin concursul scris pentru ocuparea postului de protopop al Buziașului protopopul ales și întărit Ioan Pepa a fost conform concludusului congresual din anul 1881 Nr. prot. 129 îndreptățit la folosirea venitelor încopiate cu parohia fostă protopresbiterală din Jebel.

Considerând, că în concursul publicat s'a dispus în mod categoric, ca după devenirea în vacanță a parohiei din Buziaș protopopul să ocupe această parohie, încetând de a mai beneficia de sesiunea parohială din Jebel.

Considerând, că parohia protopresbiterală, devenită vacantă prin moartea preotului Nicolae Iancovicu în 15 Ianuarie 1905, a fost ocupată de protopopul Ioan Pepa, prin ce fără altă dispoziție, parohia din Jebel a devenit vacantă în urma condițiilor de concurs.

Considerând, că protopopul Ioan Pepa și după ocuparea parohiei din Buziaș s'a folosit în mod nepermis de regulamentele bisericești în vigoare, fără a cere consimțământul autorităților competente bisericești, de venitele parohiei din Jebel.

Considerând, că conform §-lui 4 lit. e din Statutele fondului preoțesc ajutorarea văduvelor și orfanilor rămași după preoții repositați, acest fond se alimentează în parte din venitele sesiunilor parohiale devenite vacante prin strămutarea preotului s'au a protopresbiterului la altă parohie, dacă preotul care administrează parohia vacantă locuiește în aceeași comună și mai trage și venitele din parohia sa proprie.

Considerând, că în Jebel afară de protopopul au mai fost încă 2 preoți și un capelan, cari și așa au administrat parohia fostă protopresbiterală.

Considerând, că prin faptul că protopopul Ioan Pepa în mod ilegal a folosit dela 15 Ianuarie 1905 și folosește și de prezent sesiunea parohială din Jebel s'a cauzat numitului fond o daună de câteva mii de coroane.

Conzistoriul eparhial să îndrumă a constata venitul sesiunii parohiale din Jebel începând dela 15 Ianuarie 1905 și a lua dispozițiunile delipsă, ca protopopul Ioan Pepa să fie silit, eventual chiar pe calea judecătorească a restitui fondului preoțesc dauna cau-

zată, iar despre rezultat să raporteze proximului Sinod eparhial.

Se transpune comisiunii speciale.

b) Având în vedere că § 13 al Statutului organic cere dela candidații de preoție să fie teologi absoluți provăzuți cu atestatul Conzistoriului despre cvalificațiunea lor de a îmbrăca postul preoțesc;

Având în vedere că Statutul organic cu privire la candidații de preoție conține dispozițiuni pozitive fără să facă deosebire în privința cvalificațiunei preoțești;

Având în vedere, că dispozițiunile Statutului organic pot fi numai esplicate, dar nu schimbate prin regulamente speciale;

Având în vedere, că § 17 al regulamentului pentru parohii e în contradicere cu dispozițiunile pozitive ale statutului organic;

În fine având în vedere, că nici o lege nu poate avea putere retrogradă Sinodul eparhial află rugarea elevilor dela institutul teologic prezentată Sinodului eparhial din 1908 prin care cer, ca regulamentul nou pentru parohii să nu se aplice la elevii, cari au intrat în teologie înainte de statorirea aceuia de justă, neținându-se însă competent a lua concluz în meritul cauzei și decide ca rugarea de sub întrebare să fie promovată la Congresul național bisericesc. Totodată se îndrumă Conzistoriul eparhial a înainta Congresului național-bisericesc un memorandum pentru eliminarea § 17 din regulamentul pentru parohii —, iar până la rezolvarea definitivă a acestei cauze Congresul național-bisericesc, esecutarea §-lui de sub întrebare se ține în suspenz.

Se transpune comisiunii bisericești.

c) Având în vedere că conform § 7 din regulamentul pentru parohii, capelanul temporal, este ales după aceleași forme ca și parohul și apoi în caz de vacanță a parohiei urmează ca paroh fără a se mai face altă alegere;

Având în vedere, că în dieceza Caransebeșului capelanul temporal are se aștepte uneori timp foarte îndelungat până ajunge la drepturile sale de paroh.

Având în vedere, că prin practica de până acum în multe cazuri să dă frâu liber unor abuzuri: Conzistoriul diecezan să îndrumă a se conforma la promovarea capelanului regulamentului parohial și a lua în fiecare caz dispozițiunile delipsă ca capelanul temporal să fie declarat de paroh cu ziua următoare morții parohului, având a se bucura de toate drepturile de paroh câștigate deja prin alegerea și introducerea sa de capelan.

Se transpune comisiunii bisericești.

22. Comisiunea bisericească prin raportorul ei Dr. George Popovici referază asupra raportului general pe anul 1908 al senatului bisericesc făcând următoarea propunere: „Raportul se ia în general și'n special la cunoștință și se aclude la protocol.

La acest raport luând cuvântul deputatul Dr. George Dobrin stăruie ca corpul didactic dela institu-

tul teologic să fie îndrumat a pune deosebit pond pe aceea, ca în institutul teologic tinerimea se primească o educație morală cât se poate de solidă, ca pășind apoi în viața practică se poată rezista tuturor încercărilor.

Deputatul Dr. Nicolae Ionescu cere, ca în viitor raportul senatului bisericesc se fie mai amănunțit și'n special, se ne prezinte o încoană fidelă a măsurilor luate referitor la întărirea disciplinei în biserică și a respectului reciproc.

23. Acelaș referent prezintă raportul Conzistoriului în cauza parohiilor vacante.

Se ia la cunoștință.

24. Acelaș referent prezintă raportul Conzistoriului diecezan referitor la parohia vacantă din Bogșaromână.

Se ia la cunoștință cu aceea, ca Conzistoriul să facă pașii necesari pentru întregirea parohiei.

25. Comisiunea petiționară prin raportorul său Dr. Petru Ionescu referiază asupra rugării sinodului parohial din Denta pentru a i-se erta jumătate, adică 200 cor. din arenda anuală de 400 coroane, și se rămână pe viitor arenda dela jumătate de sesiune a parohiei reduse 200. Cor.

Cererea nu se încuviințează deoarece sinodul nu află de consult a se abate dela dispozițiunile regulamentului referitoare la venitele sesiunilor reduse.

26. Acelaș raportor referiază asupra rugărei protului Ioan Mităr din Iabuca pentru acordarea unui ajutor anual de 500 cor. ca remunerație pentru administrarea parohiei Oreșat.

Rugarea se transpune Conzistoriului diecezan, ca cererei petentului să se satisfacă între marginile posibilității.

27. Acelaș raportor referiază asupra rugărei învățătorului pensionat Nicolae Popescu din Cheveșul-meré pentru un ajutor bănesc.

Deoarece dieceza nu dispune de astfel de fonduri, din cari s'ar putea vota ajutorul cerut, cererea petentului nu se poate încuviința.

28. Acelaș raportor referiază asupra rugărei lui Adam Manciu și consoți din comuna Rachitova pentru cenzurarea socoților.

Sinodul ia la cunoștință raportul Conzistoriului diecezan în cauza cererei lui Adam Manciu și consoți.

29. Comisiunea financiară prin raportorul său Petru Stoica referiază asupra raportului general al Conzistoriului diecezan ca senat episcopesc despre starea fondurilor și fundațiunilor aflătoare în administrarea Conzistoriului diecezan, apoi despre starea averilor comunelor noastre bisericești din dieceză.

Raportul general se ia la cunoștință în general și'n special și se accludé sub

litera () cu acel adaus, ca Conzistoriul se îngrijască pentru întregirea postului de exactor cu o persoană corăspunzătoare, care se efeptuească suprarevidarea socoților nerevidate și se împlinescă concluzul sinodului eparhial Nr. 43/1908 având Conzistoriul a raporta în sinodul anului viitor despre toate restanțele.

30. Acelaș raportor prezintă conspectul Conzistoriului diecezan despre speșele de călătorie și diurnele deputaților sinodali dela sinodul electoral ținut la 21 Septembrie 1908.

Speșele de călătorie și diurnele deputaților acelui sinod să se licuideze în suma de 1592 Cor. 40 fil.

31. Acelaș raportor referiază asupra preliminarului pe 1910.

Fiind timpul înaintat ședința să închide amânându-să pertractarea preliminarului pe ședința procsimă, care se ficsează pe d. a. la 3 ore.

Ședința V.

ținută în 7 Aprilie 1909 la 4 ore p. m.

Președinte: Înalt Prea Cuvioșia Sa Domnul Arhimandrit, vicariu episcopesc **Filaret Musta.**

Notar: **Cornel Cornean.**

32. Să ceteste protocolul ședinței a III-a și Să autentice.

33. Trecându-se la ordinea zilei să continue dezbateră referitor la preliminarul pe anul 1910.

Deputatul Dr. Petru Ionescu face următoarea propunere:

În speșele senatului episcopesc poziția 1 să stilizează în loc de „convenția episcopescă” „anticipațiune în convenția episcopescă.”

Deputatul Dr. George Popoviciu propune, ca poziția să rămână neschimbată atât ce privește tecștul, cât și suma preliminară.

După o dezbateră mai îndelungată se pune la vot contrapropunerea deputatului Dr. Pertu Ionescu, și întrunind minoritatea voturilor, contrapropunerea cade.

Astfel să primește poziția din buget nealterată.

Născându-să divergență în privința îndreptării sau neîndreptării de a vota a acelor domni, cari s'au prezentat la sinod susținând că sunt deputați mireni aleși în cercurile Zgribești și Sasca-montană, se cere cetirea protocolului ședinței I., care protocol neputându-să imediat prezenta, ședința să suspinde pentru a se aduce protocolul din chéștiune.

Redeschizându-se ședința, la cerere ședința se preface în ședință confidențială cu eschiderea publicului ascultător.

Ședința VI.

ținută la 8 Aprilie 1909 la 3 ore d. a.

Președinte: Înalț Prea Cuvioșia Sa Domnul Arhimandrit și vicar episcopesc **Filaret Musta.**

Notar: **Avram Corcea.**

În senzul §-lui 30 din Regulamentul afacerilor interne ale sinodului eparhiei.

Să enunța concluzul ședinței confidențiale.

Preliminariul pe anul 1910 se aprobă cu venitele de 78648 Cor. 89 fil., și cu spesele de 83415 Cor. 84 fil. având deficitul de 3766 Cor. 95 fil. a se acoperi din economii și alte izvoare extraordinare.

Concluzul sinodului din anul trecut referitor la urgentarea lichidării ajutorului de stat, reținut de guvern pe cei din urmă doi ani să se execute numai decât din partea Conzistoriului.

34. Protocolul ședinței a IV din 7 l. c. ante m. cetindu-să

Să autentică.

35. Protocolul ședinței a V din 7 l. c. să cește și

Să autentică

36. Prezidiul prezentează telegrama P. S. Sale Dlui Episcop al Aradului pentru alegerea celor trei jurisconzuți din dieceza noastră în comisia delegațională.

Să transpune comisiei speciale.

37. Deputatul Dr Cornel Petric cere concediu pe restul sesiunii prezente.

Concediul cerut să acordă.

38. Notarul general Ioan Marcu prezintă textul protocolului ședinței I și abdicerea sa — în scris — iar ceilalți notari ai sinodului își prezintă abdicerea lor verbal.

Să transpune comisiei speciale.

39. Comisia verificatoare prin raportorul ei Dr. Valeriu Branisce prezentează actele electorale din cercul XII Sasca-montană, espunând că a încheiat actul scrutinării întrerupt și propune, iar

Sinodul decide:

deputații aleși Simeon Vițan și Iustin Chirilă să verifice, rezervându-să dreptul de protest legal în termenul de 15 zile dela publicarea rezultatului scrutinului în Sinod.

40. Acelaș raportor prezentează actele electorale din cercul III Zgribești espunând că comisia verificatoare a încheiat actul scrutinării întrerupt și propune, iar

Sinodul decide:

deputații aleși Nicolae Găvrilă și Dr. Nicolae Petroviciu să verifice, rezervându-să dreptul de protest legal în termenul de 15 zile dela publicarea rezultatului scrutinului în Sinod.

41. Tot acelaș raportor referază asupra actului electoral preoțesc din cercul III Zgribești.

Alegerea fiind în ordine, iar protestul retras, alesul deputat preoțesc Dr. Iosif Tr. Badescu să verifice.

42. Acelaș raportor referază asupra actului electoral preoțesc din cercul VIII Ciacova.

Alegerea deputatului preoțesc Pavel Iancu să verifice.

43. Acelaș raportor referază asupra actului electoral mirenesc al V Coșava.

Alegerea deputaților mireni Dr. Tit Dragonescu și Dr. George Gârda să verifice.

44. Comisia verificatoare prin acelaș raportor referază asupra actului electoral al deputaților mireni din cercul VII Jebel și propune cu unanimitate, iar Sinodul decide:

Alegerea deputaților mireni Dr. Nicolae Regman și Petru Bulgea să anulează.

45. Acelaș raportor referază asupra cererii de concediu pe întreaga durată a sesiunii a deputatului Iuliu Novac.

Concediul cerut să acordă.

46. Tot acelaș raportor propune, iar

Sinodul acordă concediu pe întreaga durată a sesiunii deputatului baron Geza Duca de Cadar.

47. Acelaș raportor al comisiei verificatoare propune și

Sinodul acordă concediu pe întreaga durată a sesiunii deputatului Trifon Miclea.

48. Presidiul provoacă pe deputații aleși în mai multe cercuri să se declare pentru cari cercuri optează.

În urma acestei provocări: a) deputatul preoțesc Dr. Petru Ionescu ales în cercul al V-lea Coșava și în cercul al XVII-lea Teregova optează pentru cercul Coșava; b) deputatul preoțesc Mihail Popovici ales în cercul XVIII-lea Mehadia și în cercul al XIX-lea Bozovicu optează pentru cercul Mehadia; — astfel

Să declare vacante cercurile preoțești: al XVII-lea Teregova și al XIX-lea Bozovicu, având a se întregi prin alegere nouă.

49. Comisia școlară prin raportorul ei Dr. Iosif Popovici referază asupra raportului general al Conzistoriului diecezan ca senat școlar pe anul 1907/8 respective 1908 și propune, iar

Sinodul decide: Raportul se ia la cunoștință.

50. Acelaș raportor referază asupra plânsorii mai multor credincioși din comuna Greovaț în contra preotului de acolo Gheorghe Popa, că nu face catihizație.

Să transpune Conzistoriului diecezan spre competentă afacere.

51. Tot acelaș raportor referază asupra inviniuirilor credinciosului Iovan Rusmir din comuna Broșteni contra învățătorului Aurel Popoviciu de acolo.

Să transpună Conzistoriului diecezan spre competență afacere.

52. Comisia financiară prin raportorul ei George Breban referă asupra raportului Conzistoriului referitor la lăsamântul fericitului Episcop Nicolae Popea.

Să ia la cunoștință predarea lăsamântului acestuia, care constă

din active 343756 cor. 56 fl.

pretenziuni 89619 cor. 56 fl., adică starea lăsamântului de 254137 cor. cu aceea ca Conzistoriul diecezan să încaseze după posibilitate pasivele amintite în inventar.

53. Acelaș raportor referă asupra rescriptului P. S. Sale D-lui Episcop al Aradului de dtul 17/30 Martie Nr. 25 1909 deleg prin care transpună concluzul delegației congresuale dela 15/28 Faur. a. c. cu recercarea ca sinodul eparhial din sesiunea prezentă să îndrume Conzistoriul diecezan :

a) Să licvideze suma de 2000 cor. votată în sinodul eparh. la 1 Mai v. 1907 sub Nr. 43 ;

b) Să voteze și pe anii 1908 și 1909 câte 2000 cor. pentru acoperirea speșelor împreunate cu procesul pus în curgere pentru mănăstirile de pe teritorul fostului Bănat-Timișan.

Sinodul decide :

Conzistoriul diecezan se îndrumă a executa concluzul sinodal din an. 1909 Nr. 43— să asemneze după posibilitate câte 2000 cor. pe anii 1908 și 1909, să transcrie delegației ca se licvideze pretenziunile, cari formează fondul delegațional și în fine să ceară dela guvern un ajutor pentru scopurile despărțirii ierarhice.

54. Tot acelaș raportor referă asupra rugărei lui Simion Buzangiu și consoți din comuna Vrăniuț în obiectul esarandărei sesiunii parohului George Băiaș și a achitării datoriilor de dare pentru aceasta sesie.

Rugarea se transpună Conzistoriului diecezan spre competența afaceri.

55. Acelaș raportor referă asupra raportului Conzistoriului diecezan în cauza ștergerii pretenziunilor de arenzi neincassabile după sesiunile reduse.

Raportul Conzistoriului diecezan pe baza motivelor pe deplin justificate și cuprinse în conspectul A) să ia la cunoștință ordinându-se ștergerea arenzilor neincassabile în sumă de 6061 cor. 52 fl.

56. Tot acelaș raportor referă asupra raportului Conzistoriului diecezan în obiectul licvidării competențelor diecezane — convenția episcopescă și speșele deputaților sinodali și congresuali.

Raportul Conzistoriului diecezan să ia la cunoștință și pe baza motivelor pe deplin justificate în conspectele de sub Nr. 8—14 se ordineză ștergerea și respective darea respirului de solvire a restanțelor în protopresbiteratele : Biserica-Albă, Buziaș, Ciacova, Caransebeș, Mehadia, Oravița și Vârșet. Conzistoriul diecezan se îndrumă, ca

față de organele, cari au abuzat de încrederea pusă în ei cu privire la încassările de bani oficioși să ordineză cercetare disciplinară. Totodată luând în considerare deosebita muncă și zelul intențiv ce l-a dovedit referentul senatului episcopesc D-l Aurel Moacă în regularea afacerilor financiare a diecezei noastre Sinodul îi exprimă recunoștință.

Proxima ședință se fixază pe mâine la 11 ore a. m. iar ședința prezentă se ridică.

Știri

Săpături în Palestina. Pe locul unde era vechiul Ierihon s'au făcut săpături supt conducerea prof. Dr. Sellin din Viena. S'au descoperit fortificațiunile unui vechi oraș cananit împreună cu o parte mare din interiorul lui ; apoi număratoase obiecte de ceramică ; s'a dat de rămășițele palatului de iarnă al regelui Irod contemporanul Mântuitorului.

Cataractele Niagarei. Să știe că acestea în iarna grea trecută au înghețat pricinuind pierderi enorme. Inginerii voesc acum să spargă gheața, care să întinde pe o distanță de 20 km. având grosime de 30 metri întrebuițând 1000 kgr de dinamită. Dacă nici acum nu va succeda a înlătura gheața, apoi sânt espuse nimicirii patru orașe și 100 fabrici.

Ne ținem de o plăcută datorință a mulțami și pe calea aceasta „Institutul de credit și păstrare”, din Sașca montană, pentru ajutorul de 25 coroane votat Internatului pedagogic din Caransebeș. Dumnezeu să le răsplătească ! Dr. Nicolae Regman.

Cununie. Dl Dr. Aurel Mihaescu cu Dșoara Stefania Scalat își serbează cununția la 2 Mai a. c. n. în catedrala din Cernăuț.

Țăranii recunoscători.* Într'un timp de foamete mare în Boemia un conte-general ținea pe proprietatea sa de acolo grajduri mari, ocupându-se cu prăsirea cailor de rassă. Odată călărind acesta prin Viena întâlnește o femeie cunoscută de pe bunul său, care îi cere milă. El îi spune să vină numai la palatul său. O mâncare bună și un păhar de vin fac femeia vorbăreață. Ea, văzând caii în ocol mâncând ovășul cel mai bun, îi zice contelui : „O, Escelență, cine ar fi acum un cal ?” Contele ispitește : „De ce ?” Și ea istorisește mizeria mare deacasă și că ziuășii lui ar voi să fie caii lui, cel puțin nu ar duce lipsă și foame. Mișcat de aceasta se grăbește acasă și, lăsând numai 2 cai, pe toți îi trimite la oraș și-i vinde, cum să poate, iar cu banii căpătați ajutură locuitorii. A trecut apoi mult timp, când izbucnind o revoltă, revoluționarii ajunseseră și la localitatea generalului. Dar aici țăranii adunându-se la oaltă strigară : „Viața noastră pentru generalul nostru” și înarmându-se cu ce putură apărură bunul. Generalul era în Viena. Când a auzit de aceasta, lacrimi de bucurie au curs din ochii lui. În scurtă vreme după aceea se rentoarce în patria sa și împarte daruri bogate locuitorilor. El a fost foarte iubit de popor, care se nizuia din toate puterile să-l îndăstuleze și devenind diligent, cruțător, nu a mai avut motiv a lamenta : „Escelență, cine ar fi acum un cal !”

O audiență*. Vestitul basist Lablache a fost chemat în audiență la regele din Neapol în afacerea unui concert ce avea să să dea la curte. Lablache se și prezintă și cum din întâmplare erau mulți la audiență, îl trebui să aștepte în sala de așteptare. El — răcit fiind — cere permisiunea a sta cu capul acoperit, ceea ce i-să și permite. Într'aceasta îl ocol de toate laturile — fiind foarte cunoscut — și încep a disputa ; când deodată fără veste este chemat în lăuntru. El îngrabă apucă o pălărie și intră. Regele întimpină pe favoritul său cu cuvintele : „Nu știu, ce poești să faci cu pălăria aceasta, iubite Lablache ?” Lablache e confuz, nu pricepe știind eticheta, că are a se prezenta cu pălăria în mână ; deci cu gura

* Trimise de preotul N. Jurca din Cires.

moartă zice: „Sire, de bunăseama eu nu vă înțeleg“. „Da, scumpule, eu de fapt încă nu înțeleg, ce scop poate avea pălăria acesta?“ „Dar, dacă e permis a vă spune, apoi spre a o lua pe cap“ și arată cu mâna. Într-aceasta observă că s'a prezentat cu capul acoperit înaintea regelui. El o ia jos și gâgâind se roagă de ertare. Regele liniști pe cântăreț

Cronica literară și culturală

Literatura noastră dram. se îmbogățește cu o nouă dramă istorică *Vasilie Lupu* (în 3 acte și în versuri), scrisă de Sever cav. de Zotta. Versuri bune, pline de avânt, o plăcută limbă arhaică, potrivită subiectului ales iată calitățile în cari ni se desfășură drama. Vasile Lupu. Cartea a apărut la inst. Minerva din București (Preț 2 cor.)

*

A apărut mult așteptatul volum de poezii al poetului iubit D. Anghel, în editura librăriei Socec din București.

*

În editura tipografiei „Neamul Românesc“ din Vălenii de Munte au apărut Poezii lirice de A. Alexandri. Volumul e tipărit cu multă îngrijire, conține 428 pag. și are un format mic portativ. Ediția aceasta ne dă un text autentic, contemporan, literar și bine punctuat. (Preț: 2 cor.) Tot la Vălenii se tipăresc în volum și poveștile *Grainul vremurilor* d-lui Tudor Pamfile și culegerea de cântece din Țara Oltului ale lui N. Cârstea.

*

O minunată traducere a nuvelei „Sluga cea veche“ de Sienkiewicz deschide numărul dublu (3—4) al *Jurnalului Literar*. În acelaș număr un „Tragment“ înedit al lui T. Robeanu, traducerea foarte reușită „Cântecul clopötului“ al lui Schiller de Iorgu Toma și chipul mormântului lui A. Cuză.

*

A apărut Nr. 437 din „*Biblioteca pentru toți*“ Casa cu geamurile portocalii, nuvele de Ion Minulescu Preț 30 Bani. Autorul faimosului volum de versuri *România pentru mai târziu* care a provocat cea mai animată polemică în cercurile literale din țară, își publică acum nuvelile sale în care ca și în versuri, D-sa aduce acea notă nouă necunoscută încă până azi în nuvelistica noastră. Felul cum D-l Minulescu înțelege a scri o nuvelă, a descrie faptele puțin comune, faptele care au în ele ceva de neobișnuit, ceva de bizar și totuși ceva foarte natural, va mulțumi de sigur pe toți pasionații de literatură, care caută într-o nuvelă ceva mai ales decât obișnuitele broderii literare pe o temă de fapt divers. Nuvelele D-lui Minulescu au în ele ceva exotic, un parfum otrăvit și totuși plăcut la respirat, au în ele ceva din atmosfera nuvelilor lui Jean Lorrain sau Oscar Wilde, o atmosferă însă trecută prin spectrul personalității sale, o atmosferă acclimatizată firei și felului nostru de a fi. Cu un cuvânt proza D-lui Minulescu ca și versurile sale va marca de sigur o etapă în literatura noastră. Se află de vânzare la mai toate Librăriile din țară, a se cere gratis la *Librăria Editoare Leon Alcalay, la București*. Catalogul complet al acestei Bibliotecii ce cuprinde peste 450 de volume, îmbrățișând toate ramurile: Literatura, știința, arta, teatru, poezii, etc.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor diecezan de dato 25 Februarie a. c. Nr. 513 B. se escrie de nou licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericii gr. or. române din **Valeadieni**, protopresbiteratul Caransebeșului, cu prețul de esclamare 14.345 cor. 16 fil.

Comuna bisericască va pune la dispoziția întreprinzătorului toată peatra și cărămida la zidire; mai departe lemnul și scândurile delipsă la scaunul turnului și acoperișului, la cor și la boalta bisericii — până când toate celelalte materiale sânt cuprinse în suma preliminară și respectivul contrahent este dator a le procura din al său.

De întreprinzători se primesc numai maiestrii diplomați și cu renume bun.

Licitațiunea se va ținea Duminică în 26 Aprilie (9 Mai) a. c. la 10 ore a. m. în școala confesională gr. or. română din loc. Reflectanții vor depune vadiu 10% din prețul de esclamare înainte de începerea licitațiunei — în bani gata.

Planul, specificațiunea de măsuri și spese se pot vedea ori și când la oficiul parohial.

Întreprinzătorul este îndatorat a plăti 150 cor. pentru plan și specificațiune.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

Valeadieni în 9/22 Aprilie 1909.

2—3 [4]

Ioan Meda
președinte

George Cătană
notar

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor dtdo 7 Martie 1909 Nr. 1470 Șc. ex. 1909 să escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a unei sale de învățământ și renovarea locuinței învățătoarești la școala confesională gr. or. rom. din **Macoviște**, protopresbiteratul Bisericii-albe cu prețul de esclamare de 7308 coroane 70 bani.

Licitațiunea să va ținea Duminică în 26 Aprilie 1909 st. v. la 2 ore p. m. în școala confesională gr. or. română din loc.

Reflectanții vor depune ca vadiu 10% din prețul de esclamare înainte de începerea licitațiunei.

Planul și specificarea de măsuri și spese să pot vedea la oficiul parohial.

Întreprinzătorul este îndatorat a plăti arhitectului pentru plan și specificare de spese 120 cor.

Participanții la licitațiune nu au drept a pretinde diurne sau spese de călătorie.

Macoviște din ședința comitetului parohial ținută la 16/29 Martie 1909.

3—3 [3]

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine *Safronie Nedici* m. p. Administrator protopresbiteral.

Concurse

Pentru ocuparea postului de *învățător* la școala confesională gr. or. din **Căvâran**, protopresbiteratul Lugoj, să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele:

1. Salar în bani gata 740 cor.
2. Venitele dela 2 jugere pământ, dela intravilan și lemne 260 cor.
3. Pentru scripturistică și conferințe 30 cor.
4. Delă înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
5. Cortel liber și aparținătoarele cu grădina de legumi.
6. Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a purta scripturistica comitetului și sinodului parohial și a compune socoile cultului și ale bisericii.

Pentru servicii învățătoarești prestate în alte comune, comuna bisericască nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post au a se prezenta în biserică în o Duminică sau sârbătoare și a-și subșterne petițiile Prea Onoratului Domn Dr. George Popoviciu în Lugoj.

Căvran, în 15 Martie 1909.

3—3 [12]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pentru ocuparea postului de *învățător* la școala gr. or. rom. din comuna **Măguri**, protopresbiteratul Logojului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele :

1. Salar annal 160 cor.
2. Pentru lemne pe seama învățătorului 40 cor.
3. Pentru conferințe și adunarea generală 28 cor.
4. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
5. În naturale 1760 lit. cucuruz ori în bani 42 cor.
6. O grădină de 1 $\frac{1}{2}$ jug.
7. Cortel cu două chilii 1 bucătărie și un grajd pentru vite.

Pentru servicii învățătoresți, prestate în alte comune înainte de ocuparea acestui post, comuna bis. nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post au să subștearnă petițiile lor de concurs Prea On. Oficiu protopresbiteral din Lugoj și a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Măguri în 30 Ianuarie 1909.

1—3 [17]

Iulian Bălangian m. p.

George Zgriba m. p.

preș. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pe baza deciziei Ven. Conzistoriu diecezan dtdo 5 Ianuarie a. c. Nr. 5848 Șc. ex 1908 se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* la școala confesională din nou înființată din comuna **Jidovin** cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumentele sânt :

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Pentru lemne 80 cor.
3. Scripturistica 20 cor.
4. Pentru conferințele despărțământului 30 cor.
5. Pentru adunarea generală a reuniunii 20 cor.
6. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
7. Cortel în natură. Echivalent pentru grădină 20 cor.

Se observă că comuna biserică asigură alesului învățător urcarea salarului la suma minimală de 1000 cor. precum și ulterioarele cvincvenale conform dispozițiilor cuprinse în § 2 și 3 al art. de lege XXVII din 1907 cu începere dela 1 Iulie 1910.

Pentru servicii prestate în alte comune, comuna biserică nu acordă nici un emolument.

Alesul învățător pe lângă instrucțiunea școlară prescrisă are a purta cantoratul în și afară de biserică.

Doritorii de a ocupa acest post sânt avizați ca recursurile provăzute cu toate documentele prescise și adresate comitetului parohial să le subștearnă Prea On. Oficiu protopresbiteral gr. or. român în Bogșa-montană și a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Cunoscătorii de muzică sânt preferiți.

Jidovin în 22 Februarie 1909.

1—3 [18]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. ort. rom. din **Visag**, să escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt :

1. În bani gata 600 cor.
2. Paușal de lemne 60 cor.

3. Lemne pentru școală 40 cor.
4. Conferința și adunarea generală 30 cor.
5. Scripturistica 10 cor.
6. Servitori școalei 20 cor.
7. Dela înmormântări 1 cor.
8. Locuință cu 2 chilii, cuină și grădină de legumi.

Alesul învățător e îndatorat a purta și cantoratul în și afară de biserică, a instrua pruncii în cântările bisericesti precum și a îndeplini și scripturistica comitetului și sinodului parohial. Pentru servicii prestate în alte comune, nu să acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-se prezenta în biserică de aici înainte de alegere, spre a-și arăta desteritatea în cântarea bis. și tipic; precum și a subșterne petițiile lor Prea On. Domn Dr. George Popovici protopresbiter în Lugoj.

Visag din ședința comitetului parohial ținută în 1 Martie 1909.

1—3 [14]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Prea On. Domn protopop tractual.

Pentru ocuparea postului de *învățător*, la școala confesională gr. ort. română din **Vermeș**, protopresbiteratul Bocșei-Montane, se escrie concurs cu termen de 30 de zile.

Emolumentele :

1. Salar în bani gata dela com. bis. 300 cor.
2. Pe lemne pentru învățător 48. cor.
3. Venitul dela 2 jug. 24° estravilan 30 cor.
4. Cortel în edificiul școalei cu supraedificate econ.
5. Grădină pentru legumi.
6. Dela înmormântări câte 1 coroană.
7. Intregirea sumei până la minimul legal se va cere dela stat, precum și eventualele cuincuenale.

Alesul învățător pe lângă instrucțiunea școlară prescrisă prin lege, are a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântările bisericesti și a foma cu ei un cor vocal.

Pentru servicii învățătoresți prestate în alte comune înainte de ocuparea acestui post, comuna biserică nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și subșternesuplicele de concurs adresate comitetului parohial din Vermeș, Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral în Bocșa-montană și a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Vermeș în 2 Martie 1909. st. v.

1—3 [15]

Comitetul parohial

În conțelegere cu Of. protopresbiteral tractual.

Pe baza ordinației Venerabilului Conzistor diecezan dtdo 12 Ianuarie a. c. Nr. 5637. Șc. pentru întregirea postului *învățătoresc* la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Harmadia** protopresbiteratul-Lugoj se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Salarul învățătoresc în bani gata 400 cor.
2. Scripturistica învățătorescă 10 cor.
3. Pentru conferințele învățătoresți 14 cor.
4. Pentru lemne pe seama școalei și a învățătorului 70 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poftit, cu liturgie 1 cor.; fără liturgie 40 lit.
6. Cortel liber, cu grădină de 1 $\frac{1}{2}$ juger intravilan și 1 $\frac{1}{2}$ juger estravilan.

Pentru servicii învățătoresți, prestate în alte comune înainte de ocuparea acestui post, comuna biserică nu acordă nici un emolument.

Recursurile pentru acest post sunt adresate comitetului parohial din Harmadia prin Prea On. Oficiu protopresbiteral din Lugoj și recurenții au a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântarea bisericăscă.

Harmadia la 6 Februarie 1909.

1—3 [16]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.